

वर्धा जिल्ह्यातील आर्वी, कारंजा व आष्टी येथील
संत्रा पिक नुकसान भरपाई विशेष पॅकेज...

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: सीएलएस-२०२४/प्र.क्र.३५३/म-३

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२

दिनांक : ०६ जानेवारी, २०२६.

वाचा:-

- १) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क. संकीर्ण-२०२२/प्र.क्र.६७/म-११, दि.२४.०१.२०२३.
- २) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्र. सीएलएस-२०२३/प्र.क्र.३४९/म-३, दि.२७.०३.२०२३
- ३) विभागीय आयुक्त, अमरावती यांचे पत्र क्र. मशा ७ (५)/नै आ व्य/ वर्धा मे-जून-२५/४१०/२०२५, दि.०३.०९.२०२५

प्रस्तावना-

अतिवृष्टी, पूर व चक्रीवादळ यासारख्या नैसर्गिक आपत्तीमुळे शेतीपिकांचे नुकसान झाल्यास पुढील हंगामामध्ये उपयोगी पडावे याकरिता शेतकऱ्यांना निविष्टा अनुदान (Input subsidy) स्वरूपात एका हंगामात एक वेळेस याप्रमाणे राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून विहित दराने मदत देण्यात येते. संदर्भीय क्र. २ येथील दि.२७.०३.२०२३ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीचे निकष व दर विहित करण्यात आले. केंद्र शासनाने विहित केलेल्या १२ नैसर्गिक आपत्तींव्यतिरिक्त राज्य शासनाने दि.३०.०१.२०१४ अन्वये अवेळी पाऊस, अतिवृष्टी, वीज कोसळणे, समुद्राचे उधाण व आकस्मिक आग या आपत्तीमध्ये बाधित होणाऱ्या नागरिकांना मदत देण्याचे धोरण निश्चित केले आहे. दि.२२.६.२०२३ च्या शासन निर्णयान्वये सततचा पाऊस ही नैसर्गिक आपत्ती घोषित करण्यात आली आहे.

२. वर्धा जिल्ह्यातील आर्वी उपविभागातील आर्वी, कारंजा व आष्टी तालुक्यांमध्ये संत्रा पिकांचे माहे मे, २०२५ मध्ये झालेल्या अवकाळी पाऊस व जून २०२५ मध्ये संत्रा मृग बहाराच्या कालावधीत पावसाचा खंड व तापमान ४० डिग्रीच्या वर असल्यामुळे मृग बहार गळून शेतकऱ्यांचे झालेल्या नुकसानीसाठी विशेष निधी मागणीचा प्रस्ताव विभागीय आयुक्त, नागपूर यांच्याकडून, संदर्भ क्र. ३ येथील दिनांक ०३.०९.२०२५ रोजीच्या पत्रान्वये सादर करण्यात आला. संत्रा फळपिकांच्या नुकसानीकरिता विशेष बाब म्हणून मदतीच्या मागणीचा प्रस्ताव दि.११ डिसेंबर, २०२५ रोजी झालेल्या मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत विचारार्थ ठेवण्यात आला होता. मंत्रिमंडळाने विशेष बाब म्हणून मदत देण्याबाबत खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय

वर्धा जिल्ह्यातील आर्वी उपविभागातील आर्वी, कारंजा व आष्टी येथील संत्रा पिकांचे माहे मे, २०२५ मध्ये झालेल्या अवकाळी पाऊस व जून २०२५ मध्ये संत्रा मृग बहाराच्या कालावधीत पावसाचा खंड व तापमान ४० डिग्रीच्या वर असल्यामुळे मृग बहार गळून शेतकऱ्यांच्या झालेल्या नुकसानीसाठी विभागीय आयुक्त, नागपूर यांनी प्रस्तावित केल्यानुसार रु. १२,३८,९९,३००/- (अक्षरी रुपये बारा कोटी अडोतीस लाख एक्यान्नव हजार तीनशे फक्त) इतकी मदत विशेष बाब म्हणून देण्यास शासनाची मंजूरी देण्यात येत आहे.

२. जिल्हाधिकारी वर्धा व विभागीय आयुक्त नागपूर यांनी सादर केलेल्या प्रस्तावानुसार आर्वी, कारंजा व आष्टी तालुक्यातील ३१५ गावातील, ५५०६ हेक्टर बाधित क्षेत्रातील ८९९९ लाभार्थ्यांना (या शासन निर्णयासोबत जोडलेल्या विवरणपत्रानुसार दर्शविल्याप्रमाणे) DBT द्वारे थेट त्यांच्या बँक खात्यात वितरीत करण्यात यावी. लाभार्थ्यांची माहिती विहित नमुन्यात काळजीपूर्वक तयार करावी. त्याचबरोबर प्रचलित नियम व कार्यप्रणालीनुसार कार्यवाही करावी.

३. कोणत्याही लाभार्थ्यांना मदत देतांना व्दिरुक्ती होणार नाही याची तहसिल व जिल्हाधिकारी कार्यालयाने दक्षता घ्यावी,

४. वरील निधी खर्च करताना संदर्भाधीन सर्व शासन निर्णयातील सुचनांचे व निकषांचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे. ज्या प्रयोजनासाठी निधी मंजूर करण्यात आला आहे त्याच प्रयोजनासाठी सदर निधी खर्च करण्यात यावा. ही मदत देताना नैसर्गिक आपत्तीकरिता विहित केलेल्या अटी व शर्तीची पूर्तता होत असल्याची खात्री सर्व संबंधितांनी करावी.

५. लाभार्थ्यांना मदत वाटपाची कार्यवाही पूर्ण झाल्यानंतर लाभार्थ्यांची यादी व मदतीचा तपशील जिल्ह्यांच्या संकेतस्थळावर प्रसिध्द करण्यात यावा. या आदेशाद्वारे तसेच यापूर्वी वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या आदेशाद्वारे नैसर्गिक आपत्तीमध्ये शेतकऱ्यांना दिलेला मदतीचा निधी बँकांनी कर्ज खात्यात अथवा अन्यथा वसुलीसाठी वळती करू नये याकरिता जिल्हाधिकारी यांनी सर्व बँकांना आवश्यक त्या सूचना निर्गमित कराव्यात. या सर्व सूचनांची अंमलबजावणी करण्याची जबाबदारी जिल्हाधिकारी यांची राहिल.

६. खर्चाचे लेखे निधी आहरित करण्यात येणाऱ्या कार्यालयाच्या स्तरावर ठेवण्यात यावेत व करण्यात आलेल्या खर्चाचा कोषागार कार्यालये व महालेखापाल कार्यालयाशी त्रैमासिक ताळमेळ घेण्यात यावा व उपलब्ध करून दिलेला उपरोक्त निधी खर्ची पडल्यानंतर तातडीने निधीची उपयोगिता प्रमाणपत्रे संबंधितांकडून प्राप्त करून घेवून एकत्रितरित्या शासनास सादर करण्याची जबाबदारी संबंधित नियंत्रक अधिकारी यांची असेल.

७. वरील प्रयोजनासाठी प्रधान लेखाशीर्ष मागणी क्र.सी-६; मुख्य लेखाशीर्ष २२४५ नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी अर्थसहाय, ०२ पुर, चक्रीवादळे इत्यादी, १०१, अनुग्रह सहाय्य; (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद

निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च: (९२) (१२) नैसर्गिक आपत्तीमुळे पिकनुकसानीकरिता शेतकऱ्यांना सहाय्य (अनिवार्य); ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेत्तर) (सशर्त) (२२४५ २३०९) अंतर्गत सोबतच्या विवरणपत्रात दर्शविलेल्याप्रमाणे खर्च करण्यात यावा.

८. सदरचा खर्च आर्थिक वर्ष २०२५-२६ मध्ये उपलब्ध असलेल्या निधीमधून खर्च करण्यात यावा.

९. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक क्रमांक २०२६०१०६१७०५१७४२१९ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून टाकण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नांवाने,

(संपत सूर्यवंशी)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
२. मा.उपमुख्यमंत्री (नगर विकास) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/विधानसभा, महाराष्ट्र विधानभवन, मुंबई
५. मा. मंत्री (मदत, पुनर्वसन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
६. मा. मंत्री (सर्व) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
७. मा. राज्यमंत्री (मदत, पुनर्वसन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
८. मा. राज्यमंत्री (सर्व) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
९. विधानमंडळाचे सर्व सन्माननीय सदस्य,
१०. अपर मुख्य सचिव (वित्त), मंत्रालय, मुंबई,
११. अपर मुख्य सचिव (कृषि), मंत्रालय, मुंबई
१२. विभागीय आयुक्त, नागपूर,
१३. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, पुणे
१४. वित्तीय सल्लागार व सहसचिव, मदत व पुनर्वसन प्रभाग, मंत्रालय, मुंबई
१५. संचालक, लेखा व कोषागारे , मुंबई
१६. जिल्हाधिकारी, वर्धा,
१७. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) १/२, महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर,
१८. महालेखापाल (लेखा परिक्षा) १/२, महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर,
१९. जिल्हा कोषागार अधिकारी, वर्धा,
२०. कार्यासन अधिकारी (म-११/म-३), मदत व पुनर्वसन प्रभाग, मंत्रालय, मुंबई
२१. वित्त विभाग (कार्यासन व्यय-९/अर्थ-६), मंत्रालय, मुंबई
२२. निवड नस्ती (कार्यासन/ म-३)

		शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र. सीएलएस-२०२४ / प्र.क्र.३५३/म-०३, दि. ०६ जानेवारी, २०२६ सोबतचे विवरणपत्र				
अ.क्र.	जिल्हा	तालुका	लाभार्थ्याची संख्या	मंडळाचे नाव	शेतीपिकाचे बाधित क्षेत्र (ड प्रमाणे) (हेक्टर मध्ये)	अपेक्षित निधी (रु.)
१	वर्धा	आर्वी	१०७१	खरांगणा	७.२०	१६२०००
२				विरुळ	१४.३५	३२२८७५
३				दाऊतपूर	१०६.६५	२३९९६२५
४				आर्वी	१८.९९	४२७२७५
५				वाठोडा	७७.१५	१७३५८७५
६				वाढोणा	४६५.६०	१०४७६०००
७				रोहणा	६०.९३	१३७०९२५
१		आष्टी	२७७९	आष्टी	२८९.४३	६५१२१७५
२				अंतोरा	४२८.६४	९६४४४००
३				साहूर	८४८.२२	१९०८४९५०
४				तळेगाव	१८७.१८	४२११५५०
१		कारंजा	५१४९	कारंजा	५७६.५३	१२९७१९२५
२				सारवाडी	८२३.६५	१८५३२१२५
३				ठाणेगाव	६७२.४५	१५१३०१२५
४				कन्नमवार ग्राम	२१८.०३	४९०५६७५
५				दाभा	७११.२८	१६००३८००
एकूण			८९९९		५५०६.२८	१२३८९१३००

(अक्षरी रक्कम:- रुपये बारा कोटी अडोतीस लाख एक्यान्नव हजार तीनशे फक्त)

(संपत सूर्यवंशी)
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन